Archiv okresního musea
v Novém Strašecí č._____

T ř t i c e .

O staré škole zdejší se vypravuje,že prý bývala kdysi plebanií. Za Karla IV.býval prý při zdejším kostele plebán.Sloužila asi,než v ní učitel bydlel, zájmům kostelním. Je to dosud stojící dřevěná chaloupka a od půle zděná pod snopky/č. 4/, dříve majetek záduší, nyní soukromý.

Kdy škola zdejší byla zřízena,nelze zjistiti. Učilo se v ní asi od r.1776. Školní budova byla asi ve stavu bídném,mimoto nestačila množství dětí. P.Frant.Švarc,děkan v N.Strašecí sestaral, aby postavena byla budova vhodnější.Nová budova postavena byla r. 1826. Byla to škola o jedné třídě. R.1862 otevřena byla třída druhá.R.1889 rozšířena o třídu třetí. Pro druhou třídu najata místnost v domku čís. 97. Později najala obec místnost v č.105. R.1867 přestěhována třída do " obecního domu". V tomto domě bydlel kovář se svou rodinou a v dílně pilně bušil, co zatím děti v I.patře byly vyučovány.

Tyto poměry trvaly do r.1892,kdy kovárna z domu byla odstraněna.V přízemí,kde býval byt kovářův jeho dílna, zřízena byla místnost pro třetí třídu.

Prvním učitelem ve Třtici byl Frant.Fencl,bývalý vojín ,asi od r.1776. Zemřel zde v listopadu 1835 dosáhnuv věku 92 let. Starší pamětníci vypravují,že nosil krátké kalhoty,vysoké punčochy,střevíce s přezkami, zelenavý dlouhý šosatý kabát. Také nosíval nějakou medaili,prý za zásluhy ve škole/nikoli vojenskou/.V obci požíval velké úcty,ba dokonce i staří lidé líbali mu ruce.

Učiteli Fencloví pomáhal asi od r.1819 jeho vnuk Václav Posledník. Tento byl na zdejší jednotřídní škole jmenován za učitele dekretem důstoj.ar.kn.konsistoře ze dne 19.srpna 1830.Působil až do konce r. 1878,tedy plně 59 let na poli školské a stále jen ve Třtici.Zemřel na odpočinku r.1880.

Jaký byl příjem učitele,je málo známo.Příjem poskytoval mu "sobotales". Učitel Václav Posledník měl 4 strychy zdarma k užívání. Za službu varhanickou měl asi 10 měr pozemků k užívání.

Po V.Posledníkovi nastoupil K.Wagner/ do r.1882,Jan Starosta jako zást.a Bohdan Fürst od r.1883:

Počet dětí: r.1839 - 162 dětí, r.1878 212 dětí,
r.1888 - 195 " r.1898 166

Opakovací hodiny konaly se vždy v neděli odpol.od 2-4 hod., chodili do nich žáci od 12-14 let majíce pouze evangelium.

Školní zahrada byla zřízena r.1887 na místě obec.palouku, po 2 letech přeložena před obecní budovu č.92.

Zřízením školní zahrady přispělo se obci vypěstovanými tam stromky,takže obec zdejší vysázela z ní r.1895 70 stromků do"Hory". O 2 roky později vysadili 30 stromků, r.1897 opětně 70 stromků, dílem do zahrady obecní,dílem u silnice a na náves.

Učitelstvo zdejší přičiňovalo se o povznesení lidového vzdělání založením čtenářského a divadelního spolku,k němuž dali podnět říd.uč.Bohdan Fürst a uč.Fr.Pokorný.Spolek založen r.1884. V něm činně působili též uč.Rud.Pokorný a Václav Chlapec.Spolek pořádal divadelní představení, zakoupil jeviště a z výtěžku zakupoval knihy ke čtení.

Sdělujeme ještě obrázek ze "staré školy" dle vypravování 80letého starce:

Ve "staré škole" /č.4/ byly dvěmístnosti,jedna větší, kdež byly "stolice" pro větší,lavičky pro menší žáky. Na zdi visela

malá tabule,vkoutě stál starý klavír. Žáků bylo mnoho, a sedali i po zemi i po třnožích o stolku.Učitel bydlel v místnosti menší,jež byla dlážděna velikými plochými kameny a měla černý dřevěn dřevěný strop. Ve třídě bývala velká kachlová kamna,ve kterých se topilo poleny, plotny neměla, vařilo se v nich pouze uvnitř, v jakési troubě,kamž se strkaly hrnce na vidlicích.

Žáci rozděleni byli ve 3 skupiny: lístkaře,slabikanty a snad čtenáře. Nejdříve odříkali lístkaři a hned šli domů. Ti měli lístky či tabulky s držátkem,na nich jenjednotlivá písmena. Po nich říkali slabikanti a také šli domů.Potom došlo na čtenáře. Ti měli náboženské knihy první díl. Později vnově postavené budově dostali prý i druhý díl.Kněz přicházel do školy jednou, dvakrát za rok, učitel sám všemu vyučoval.

Děti trestány byly bejkovcem.UčitelFencl měl jakýsi bejkovec, jímž často nemilosrdně,ač zaslouženě trestával. Největším trestem bylo státi " pod komínem", kde žák býval zároveň trestán.

Zamilovaným pořekadlem Fenclovým bylo: Zarmoucená proklatino!"

Fencl byl jinak muž vážný.Uměl hráti na cymbál,na klavír a vyučoval hře na klarinet.Mimoto hrál na varhany v kostele. Pro sebe a svou manželku měl v kostnici,jež stála u kostela, připraveny 2 rakve,které občas dával natírati barvou. Sedláci mu sobotales po většině neplatili.Oddělali mu jej na polích a a jiní ruční prací. Jako vedlejší zaměstnání provozoval Fencl obchod s dřívím.

Když r.1827 postavila se nynější dosavadní škola,nastoupil u vyučování vnuk Fenclův Václav Posledník. V této škole měli žáci opět lístky, na nich i,u,e,a,o,y, slabikáře I.a II.díl a evangelium.Třída ovšem byla jedna a žáků dost. Z té příčiny chodili žáci denně dolů/s I.patra/ dosvětnice učitelovy. Když žák přečetl na příkl.2 řádky,volal učitel:"dál!."

Učebné předměty byly tyto:náboženství/katechismus a evangelia/ čtení,psaní a počty.Z počtů velmi důležitá regula de tri čili "velká počta".

Psalo se brkovými péry.Péra řezal učitel.Žák přinesl 4 brka,z nichž 2 dal učitel žákovi a 2 si nechal od práce. Pod paždím držel rákosku,za uchem jedno brko a druhé řezal. Ve středu a v sobotu je rozdával.

Každý žák nosil svůjinkost v lahvičce na knoflíku, ve škole ji vstrčil do vesty a tam si namáčel.

O zkoušce bývaly pilnější děti podělovány modlitbami /nejvíce děvčata/ ,hoši obrázky a billetami.

Po škole se několikhochů učilo muzice. Ti hrávali ve čtvrtek a v neděli dohromady,tvořili kapelu učitebvu. Učitel V.Posledník uměl hráti na housle,violu,klarinet,basovou křídlovkua varhany. v Kapele měl 14 žáků dospělých. S tou jezdíval po hrách daleko, avšak pravidelně prý vždy býval včas doma aby opět učil. Také se pokusil o nějaké rýmované skládání,které žáci ve škole zpívali.

Píseň začínala takto: Fricek chlapec roztomilý,
k učení vždy býval čilý:
měl však jednu chybičku,
totiž mlsnou hubičku.

..

Pro maliny, pro jahody,
nedbal choditi do školy atd.

Tendence rýmovačky vyznívala v ten smysl,že místo cukru kdesi vz vzal utrejch a že z mlsnosti ztrestal se otravou.
O 3 králích chodil učitel po domech psáti"tři krále" na dvěře,často písmem umělým, za čež dostával obyčejně po 10 kr.
O posvícení chodívalo se po koláčích,při čemž zpívána byla píseň. Někdy v březnu neb v dubnu,v čase velkonoč ních svátků chodívalo se " Řehořem".
O tučném čtvrtku každého roku konal se bál na školní světnici. Polovice lavic dala se nahoru na druhé a na získané prostoře děti tancovaly,zpívaly,deklamovaly při čemž pojedly mnoho"šišek".

Archiv okresního muzea
v Novém Strašecí č. CXXIX/30.